

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(od administracije) in eksedicijska na
8 arem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Kravji dolini
št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

O pomanjkanju duhovnov.

(Poslano.)

II.

Veseli do duhovstva mladenčem večkrat jemlje besedovanje in ravnanje drugih. Ti drugi so slabe tovaršije, in včasih še clo kateri učencikov. Silno moramo obžalovati, da razlaganje posvetnih predmetov ni vselej v lepem soglasju z veroukom, kakor so nekda postave močno vsih dežel zahtevale. Tam, kjer bi na blagor pravega izobraževanja vera imela kakor luč vse vede razsvitljevati, kakor solnce vse šolstvo ogrevati, se pogosto zasmehuje, kar ona uči, in mnogovrstno ovira, kar božja in cerkvena zapoved ukazuje. Kdor premisli, kolika avtoriteta je učencu učitelj, bo spoznal, da je to za lehkomišljeno mladost več ko voda na mlin. In že pri takem ravnanju lahko marsikteremu presahne želja, se stanu posvetiti, ki ima nalog, učiti in zatrdovati, kar šola zanika in zasmehuje. Kaj pa še le tedaj, ako učitelj v svoji zagrizenosti proti veri tako daleč seže, da učenca naravnost odvrta od duhovstva? Znano mi je, da je nekje — na Avstrijskem — učitelj, zagledavši pri učencu molitvene bukve, hudo nanj zarežal: „Werfen Sie mir dies Altweiberzeug ins Feuer — vrzite to starobabjo reč v ogenj.“ Spet drugikrat je izrekel: „Wer ein Pfaff zu werden gedenkt, ist nicht mein Freund“ kdor hoče postati far — ni moj prijatelj. Imel je učitelj veliko vpliva na ono šolo, in ne vem, je li bilo propter hoc (zato) ali ne, post hoc (za tem) je bilo, da iz tistega razreda ni nobeden k bogoslovju pristopil.

Kako takemu početju priti v okom? To je silno važno, pa tudi težavno. Da prizadevanje v tem smislu clo pri nas svoje ovire ima, priča odgovor na skupnje posvetovanje škofov lanskega leta. Nekaj pa, mislimo, bi se vendar le dalo doseči. Ne vemo sicer, kako daleč še vpliv nadzirovalne oblasti veroučnih komisarijev vladikovskih sega, in tudi ne, kaj vse disciplinarni statut učenikom veleva, ali prepričani smo, da tako grdenje pobožnih navad in predrzno odvrtačenje od duhovskega stanu nikakor ni po godu naj višjim in tudi ni v smislu visoke vlade. —

Marsikdo, ki je z učitelji imel bolj srečo bi si natorno spoštovanje in poprejšnje veselje do duhovstva morda še ohranil, ko bi mu tega slabe tovaršije ne jemale. Zaredi se rado med dijaki, v nekterih krajih skoraj že tradicionalno, neko oholo — budalostno mnenje, da bi pri takih modrijanih, kakoršne se abiturienti domišljujejo, za vsacega bilo poniževalno in svetu nezmerna škoda, ako bi kateri izmed njih v duhovski stan pristopil, češ, da ta le bolj „slaboumim pristuje“, oni pa so poklicani, „duhovito“ delovati, in da če si ga vendar tudi kateri zmožnih izvoli, se stem le nemožato vkloni vnanim oviram, ktere bi mogel, ako je značajan, junaško prezirati. Tako si eden drugemu prigovarjajo in v mnenju, da je njih vsakteri, če ne za orientalsko skademijo, gotovo za „filozofa“ rojen, si še tisti, ki na tihem vendar le na bogoslovje mislijo, tega pred razhodajo ne upajo tovarišem razodeti. Naj plodniši se ta bedarija po onih kottiščih nahaja,

kjer študentom prvo besedo v javnem življenju puščajo, in tako priložnost dajo, si Bog ve kaj domišljevati in — počenjati. Že po takem mnenju in nespametnem besedovanju slaba tovaršija včasih omahljivca preslepi in od bogoslovja odvrne, sosebno, ker (pismeno) še po tem ne miruje, ko je bogoslovec s svojim vhom dom prve pušice že premagal.

Kar pa predsodek in beseda ne zda, v to pripomore zgled slabega življenja. In da je v tem obziru pri mladini mnogo obžalovati, kdo ne ve? Molitev se opušta, zato nastaja kletev in nesramno besedovanje; za poštene veselice se ne mara, obiskovanje cerkev je vedno redkejši, toliko bolj pogosto shajanje v kazališča in nemarne krčme; bogoljubnost gine, prejemba svetih zakramentov je mlačnejša, vdomačuje se pa, sosebno po večjih mestih toliko bolj grozovito pregreševanje. Kako težko je pač mlademu človeku v takih mlakužah, se ne pomazati, pri tolikem zapeljevanju si za duhovski stan, ki izgledno čednost tirja, poklic izbuditi ali ohraniti.

„Mati! Vi si nikakor ne morete misliti, kakšni so že študentje in kaj vse počenjajo; kako nestrpljivo hudo mi je, med njimi bivati“, tako je te dni izvrsten osmošolec rekel svoji materi. Žalibog, da bi marsikje tako o svojih sošolcih tožiti mogel poštenjak, ali žalibog tudi, da je le malokteremu vselej, kakor temu, tako blizo ljubeznjiva mati na strani, ki mu vtise slabih tovaršij z izglednim življenjem in pripravnim ukom vé izbrisovati ter z neprenehanim varstvom pri tako splošnem pohujšanju

Volumeter.

Stroj za opazovanje delavnosti možganov.

Čudno se nam zdi vprašanje: Vidite li, kako delajo možgani? Vendar je to delovanje res mogoče opazovati s fiziološkim po Dr. Messo v Turinu sostavljenem, Volumeter imenovanem stroju.

Možgani so zapovedovalci vsega telesnega čutenja in gibanja. Oni zapovedo, zapoved preneso živci enako telegrafu do zadnjega naj skrivnejšega kota telesa, in udje, če so zdravi, ubogajo vedno in natančno možganom.

Če denemo vso dolgo roko nepremočno v votlino steklenega z vodo zalitega valjeka tako, da se voda ne more nikjer odtakati, če pritaknemo daleč temu valjeku drobno stekleno cev, raste voda v drobni cevi v trenutku ko roka v valjeku debelejša postane, pa tudi spet upada, če roka bolj splahne. Obseg roke pa raste, če kri v njo vstopi, splahne, če kri iz nje v telo nazaj izstopi. — Opazujemo stroj, v katerem je roka vložena. Tekočina v cevi raste in pada jedno za drugim.

Rastenje in padanje tekočine so nasledki odebelenja in splahnjenja roke in to so nasledki delavnosti srca in dihanja, katero žene kri v

naj oddalnejše prostore telesa. Vsak vdarec žile stori, da voda v cevi raste ali pade, se ve da le prav malo (neizdatno). Če človek, čegar roka v valjeku tiči, zaspi, voda v cevi urno raste; to je trenutek, ko človek zaspi, početek nezavednosti. Vsak vdarec žile v tem položaju žene vodo višje in višje tako da je kmalo tanka cev napolnjena in voda nazadnje iz nje kapa pri vsakem vdarcu žile. Srce namreč oddalo je v spanju mnogo krvi v roko in tako je obseg roke zrastel.

Če približamo luč obrazu spijočega, ali če ropotamo v pričo spijočega, pada voda v cevi, del krvi v roki je k srcu nazaj odtekel. V trdem spanju voda v cevi naj višji stoji. Čim lahkeje je spanje, tem nižje voda stoji.

Če se spavec zbudi, voda stopina ono stopinjo, na kateri je stala takrat, ko je zaspal. — Tudi sanje spalca naznanja nam voda v cevi s tem, da raste in pada.

Dajmo nespečnemu človeku, čegar roka leži v omenjenemu valjeku duševno nalogo, na primer račun, voda v cevi pade, kri iz roke vstopila je tedaj med računanjem v drugi organ telesa, v možgane, kateri v trenutku mišljenja in duševnega dela krvi potrebujejo, v spanju pa jo oddado.

Možgani so organ zavednosti in vsega čutenja. Vsaka živa misel ali vsako hotenje povzroči večji tok krvi po možganih, od tod tudi prihaja vročina glave, zarudeli obraz pri razvozlanju težkih duševnih nalog. Možgani delajo in potrebujejo zato v trenutku dela ravno kakor vsaki drugi organ več krvi. Volumeter kaže nam, da v spanju telesa naj več krvi iz možganov v okrajke telesa izstopi, zato človek v trdem spanju nikdar ne sanja, ker so sanje duševno delo, in možganom za to duševno delo primanjkuje krvi. Potrebna kri dopeljava se delajočim organom po znameniti vravnavi človeškega telesa.

Od vsih organov raztegnjeni so živci do nekega središča živcev, dela možganov samih, ki leži med velikimi možgani in hrbtnim mozgom. Delajoči organ brzojavi, če smemo tako reči, temu središču živcev, da krvi potrebuje, in od tod razdeliva se kri po sestavi drugih živcev tako, da delajoči organ zadosti potrebne krvi zadobi.

Volumeter, ki nam tako očividno kaže dolovanje možganov, je tedaj zadosti mikaven fiziološki stroj, da te nove znajdbe na tem mestu omenimo.

nedolžnost ohraniti. Kdo pa bo dijakom, katerih srca še niso popačena, na tujem nadomestoval skrbno mater? Prvo bi ta posel šel gospodarjem in gospodinjam, kjer so v oskrbi; ali tako vestni oskrbniki prihajajo čedalje bolj redki, pa tudi ti bodo pri vsi svoji vestnosti komaj še pri posamnih in ne toliko odraslih v tem obziru kaj premogli. Za večje število in ravno tega je cerkvi pri pomanjkanju duhovščine silno treba — ni druge pomoči, kakor dobro vredjena odgojišča za mladino sploh, za pripravljanje na duhovski stan še posebej. O koristi in bistveni notranji osnovi tistih mladencišnic tukaj besedovati, ne bi bilo pristojno, pa tudi ne potrebno. Odkar je tridentinski zbor (sess. XXIII de reform. c. XVIII) njih obilneje ustanovljenje zapovedal in načrt, po katerem bi se naj vredila in vzdrževala, tako natanko proglasil, so se po mnogih krajih začnjenja z naj veselejším vspehom, po drugih so jih pa okoline še ovirale, ali pa — v milejši dobi — ne tako silno tirjale. Da je ta milejši doba zdaj prenehala, clo sovražniki cerkve ne tajijo, toraj pa tudi vidimo, da prečastita škofijstva, kjer le morejo, z vsim trudom na to delajo, da si duhovske semenišča za dijake preskrbe.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. julija.

Avstrijske dežele.

Pogodba med Cislo in Translo prišla je danes v veljavo, ker so bile dotične postave 28. p. m. razglašene. Ob enem vradna „Wien. Ztg.“ objavlja cesarjevo pismo do ministerskega predsednika kneza Auersperga, v katerem izrekajo poslancem zahvalo za srečno dovršeno dogodbo in zborovanje državnega zbora odložé do nedoločene časa.

O **ministerski** krizi se še vedno glasijo nekateri listi. „Epoche“ naznanja z Dunaja, da so imeli udje rodbine Auerspergove na Dunaju družinski svet, v katerem so izrekli željo, da naj bi knez Adolf Auersperg odstopil od ministerstva, ker ga od vseh strani napadajo, kar pa ni v soglasji s poročili hiše Auerspergove. Tudi „Politik“ trdi v nekem telegramu z Dunaja, da je odpoved ministrov gotova, da se pa zna še nekoliko zakasniti.

Začasno bode Depretis nadomestoval Lasserja, ki te dni dobi veliki križ reda Štefanovega in se potem poda stalno v pokoj. Zopet eni pravijo, da na njegovo mesto pride tirolski namestnik grof Taaffe, in eni imenujejo za naslednika njegovega celo Stremajerja. Kaj da je pravo, učila bode prihodnost. — O novi sestavi ministrov ogerskih se naznanja, da grof Szapary postane kupčijski, grof Jožef Zichy stavbeni in profesor Pauler pravni minister.

Volitve za deželne zbore se bodo vršile meseca septembra.

V **ogerskem zboru** je poslanec Helfy vprašal ministra Tiszo, kaj je mislil, ko je rekel, da ni v korist Ogerske, če si slovanske države na južni meji podajajo roke in naše (madjarske noge) kujejo v verige. Javno mnenje, je rekel, takraj in unkraj Litave zasedenja Bosne in Hercegovine ne mara, in delegaciji 60 milj. gld. niste dovolile v ta namen. V nedeljo bil je zbor od cesarja samega slovesno sklenjen in ob enem razpuščen.

Vnanje države.

Kongres mirno zboruje dalje in se bode, kakor se kaže, tudi mirno razšel. Turki so se nekaj upirali, pa vse repenčenje jim nič ne pomaga. Rusi so dosegli, da k Bulga-

riji pride tudi mesto Sofija. Avstrija je želela, da bi bila od kongresa dobila povelje zasesti, Bosno in Hercegovino, toda kongres ji tega povelja naravnost ne da, pač pa je gotovo, da nobena država temu ne bode oporekala. Edini Turki se nekaj upirajo in so imeli 27. p. m. v Carigradu dolge razgovore o tej reči, ter sklenili svojim pooblaščenec dati povelje, da naj oporekajo temu, če Avstrija ne reče, za koliko časa da bode zasedla ti dve pokrajini. Pa to bode Avstrijo tako malo brigalo, kakor so prejšnji ugovori turški brigali Rusijo, in vradna „Presse“ naznanja, da naša armada že v osmih dneh zasede Bosno in Hercegovino, „Times“ pa pristavljajo, da jo zasede za zmirom. V Carigradu so jako razkačeni na Angleže, ker so se porazumeli z Rusi in Turčijo pustili na cedilu. Turki bi najraje vidili, da bi se druge države zanje vojskovala, da bi oni potem zamogli še dalje vganjati svoje grozovitosti nad ubozimi kristjani.

Španjska kraljica j. 26. p. m. umrla v 18. letu svoje starosti. V petek so jo prepeljali v kraljevi grad Eskurial, kjer bode pokopana.

Turški sultan je pomnožil posadko carigradsko za 25.000 mož, ker mu je policijski minister rekel, da stranka bivšega sultana Murada postaja čedalje močnejša. — Ruska krdela se zbirajo pri Čataldiji.

Mišljenje na Ruskem. Poročila, katera dobivamo iz Berlina — pravi „Russkij Mir“ — postajajo vedno žalostnejša. Sliši se, da bomo z nova prestopili mejo domnevanih odstopkov, da damo z nova povod pred licem cele Evrope slavje slaviti angleške politiki. Govori se, da se mi soglašamo spraviti armado za Balkan, da se soglašamo na vstop turške vojske v južno Bulgarsko, da se soglašamo, da bi z rusko krvijo namočene balkanske ožine z nova vtrdili turško-angleški inženirji. — „Novoje Vremja“ pa piše: Mi želimo miru, mi želimo oddiha; mi želimo zdaj miru tako strastno kolikor smo želeli vojske s Turčijo; v imenu miru smo razumevali do zdaj napravljene odstopke; v teh odstopkih nismo videli odstopa od glavne ideje, od ideje osvobodjenja kristjanov balkanskega polotoka. A tega, kar tirja zdaj ta strašni minister kraljice Viktorije, ne razumemo; ta tirjatev je brezmiselna ne sama z ruskega ampak tudi z občečloveškega stališča, s stališča človečnosti; ta tirjatev meri samo na to, da bi se razžalila Ruska, razžalila armada, da bi se pobila sama ideja borbe ruskega naroda in da bi se omogočila v prav kratkem času nova še bolj strašna, še bolj krvava vojska. — „Golos“ pa ne verjame podobnim odstopkom: Da bi zaseli Turki balkanske gorske ožine, se ne more misliti s stališča teh interesov, zaradi katerih je bila Ruska pred nedavnim končano vojsko, in po smislu predhodnega sporazumljenja med londonskim in petersburškim kabinetom. Ruska je vela vojska v osvobodnje kristijanov balkanskega polotoka od turškega gaeta. Kongres zamore prenarediti meje, celo razdeliti Bulgarsko na dva dela a vvesti zopet turške vojake v bolgarske predele — ne zamore nikdo. Neumno bi bilo misliti, da se zamore na mogilah naših šipkinih junakov postaviti turška stražnica. — „St. Peterburgskij Včelomosti“ upajo na bodočnost. One mislijo popraviti napake, ki se zdanji trenutek ne dajo popraviti z novo vojsko, z novim prolivanjem krvi. Pišejo namreč: Veliki narodi zamorejo odstopati tacemu nasilju, ne da bi priznali njegovo pravičnost. Mi zapišemo Evropi v kredit vse žrtve, katere smo prinesli za svoje soplemenike, in vse te

pridobitve, katere dela ona z našimi rokami. Nikdar se Ruska ne sprijazni s krivičnimi poseganji na njen račun in dokler se bo ruski narod zavedal, da je velik narod, — se bo trudil odškodovati se za vse zgube, katerim se podvrgavajo njegova narodna prava, dostojanstvo in interesi. Mir bo podpisan, ali to bo gnjil mir. Evropa, pobiraje kostonje, katere so vzele naše roke iz žerjavice, nam bo vrgla rokavico in Ruska jo sprejme.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 25. junija. (Ali bo vojska?) Mnogi pravijo: vojska bo; drugi menijo: čakajmo, da kongres mine, tam se bo odločilo; zopet eni trdijo: nič ne bo. Eni mislijo: v Bosno pojdemo; eni pa pravijo: nikdar. Kaj je potem resnica? Zamore se reči, da čeravno še nismo iz vse nevarnosti, je vendar najbolj verjetno, da se bo mir ohranil. S kom se hočemo vojskovati? Tako nespametni vendar naši državniki niso, da bi z Rusom vojsko začeli, ko vendar vse vé, da nas potem precej Lah za hrbtom prime, ki že komaj priločnosti čaka, da bi planil v Tirole, v Gorico in Trst. Tisti, ki vojske z Rusom želé, se zanašajo na angleško pomoč. Pa kaj nam more Anglež na suhem pomagati, saj smo slišali, kako majhno moč da ima na suhem. In če bi prav veliko moč imel, saj vemo zdaj, da se je Anglež z Rusom pogodil, in da ne misli več na vojsko.

Ali nam bo pa morda Turek pomagal? Turški prijatelji pač pravijo, da ima Turek spet 300.000 na nogah, in da jih zbira pri Carigradu. Pa kdo bo za take basni kaj dal, saj smo lani slišali, kako so pripovedovali o grozovitni turški moči in o velikanskih armadah turških o prerokovi zastavi, ki bo prignala celo Azijo nad Ruse, ter jih kar zmlela na konec pa jih nikjer ni bilo, še Drinopolja niso mogli vbrantiti, in tudi Carigrad bi bili zgubili, samo če bi ga bili Rusi hoteli zasesti. In če bi Turki prav res imeli še tri sto tisoč vojaka pod orožjem, kar pa ni posebno verjetno, kaj morejo zdaj, ko so zgubili vse važne pozicije in ograde? Če se za Balkanom niso mogli braniti, toliko menj bodo to zamogli v ravnini pred Carigradom. S Turkom ni nič več, in kdor se bo na njegovo pomoč zanašal se bo opekkel.

Pomisliti je pa še, da so zdaj tudi Bulgari že vsi oboroženi, Srbi in Črnogorci pa bodo še zanaprej Rusom pomagali. Rusija je tedaj jako močna, in le to straši njene sovražnike, da si ne upajo nič začeti. Če so se celó Angleži zbali, ki jim vendar Rusi tako lahko do živega ne morejo, kaj se hoče Avstrija v nevarnost podajati, ki je tako položena, da jo Rusija s svojimi zavezniki lahko od treh strani prime, in do smrti rani. Zato ne verujemo na vojsko, in zdi se nam, da se na Dunaji tudi nikoli ni resno mislilo na vojsko z Rusijo, ker naši vladarski, odločilni krogi položaj z bolj treznimi očmi pretresajo, nego madjarski in judovski časnikarji, kateri poslednji bi se vé da po vojski nič ne zgubili, ker bi se dal kak „geschäft“ narediti. Kaj pomeni potem to, da so nekaj vojakov pod orožje poklicali? Kaj če biti; dopolnili so tiste bataljone, ki ležé v Dalmaciji. Če namreč kongres sklene, da ima Avstrija zasesti Bosno, mora biti nekaj vojae pripravljene. Zato se nam zdi prav abotno, če se nekateri pred vojsko križajo, ker je ves položaj tak, da se je do zdaj še nimamo bati. Če prav pojdemo v Bosno, vendar se nam tam ni posebnih bojov bati, ker je tam turška po-

sadka slaba, in se bo najbrž brez boja umeknila. Kristjani bosenski pa bodo naše vojake z veseljem pozdravili. Enako slikajo položaj tudi oficijozni časniki.

Iz Trsta, 27. junija. — (Victor Hugo, žganjarije, šole, kolodvor.) Ne gre in ne gre! Menil bi kdo, da Trst je kakor naša lašča za brezverske demonstracije, pa vendar ž njimi ne gre. Tržačane bolj veseli poslušati godbo v „bajti“, ali gozdliču, nego pridigovanje apostolov brezverstva (v oklepajih naj pristavim, da bolj nego vsako pridigovanje sploh.) Kakor je bila Voltairejeva slavnost revna, tako tudi ni nič opravil neki Francoz, ki je tu očitno hvalo pel Victor Hugo-tu — opravil je še manj, nego v bližnjem veliko manjšem mesticu. Nobena škoda!

Naša mestna gosposka je napovedala vojko žganjarjem. Mešana komisija bo imela nadzorovati žganjarije, kar jih še ostane. Skrbelo se bo, da se ta kuga ne razširi preveč čez potrebo, zato bodo ostrejšje postopali pri oddajanju novih dovoljenj, pa tudi dosedanja dovoljenja bodo pregledovali ter marsikatero preklicali. V žganjarijah ne smejo biti ni stoli ni mize in nobeden se ne sme v njih dolgo muditi! Preiskovali bodo tudi pijače, ki se prodajejo, so-li zdrave, ali ne. Tako imenovane psevd — pivarne, kjer namreč prodajanje piva ni namen temveč le sredstvo, se odpravijo. Spet nobena škoda!

Pa še nekaj družega so sklenili naši mestni očetje in sicer po nasvetu šolskega odseka, namreč da se pri šolah odpravijo darila, skušnje in vse slovesnosti o sklepu šolskega leta — oprostite, če je malo! Šolska darila so tedaj že v drugič odpravili! Brez daril ni šlo! Učitelji bodo imeli manj sitnosti, ali bo pa to šlo v korist, pokaže se že s časom. Sicer pa s časom še vse spet na staro pride in dobodo šole spet skušnje, darila, slovesnosti in — šibo. Da je zlasti poslednja potrebna, spoznavajo vsi tisti, ki imajo s podučevanjem, ne samo z nadzorovanjem, opraviti; na Nemškem spoznavajo učitelji očitno to potrebo, pri nas le na skrivši, ker merodajni krogi ne marajo spoznavati svojih zmot in preklicevati svojih naredeb. Šiba res ne bi bila — nobena škoda! —

Čez toliko let, to je, od kar je železnica, dobil je Trst vendar tudi svoj kolodvor. Vsaj ne bo več ptujec prišedši v Trst čudil se lesenej baraki, pa za občinstvo sploh bo boljše, ker je novi kolodvor bližje in se do njega lahko pride po drugej železnici — s konji. Slavnost pri odpiranju nove postaje ni bila posebna, veliko bolj sijajno je napravila Tramway — železnica s konji — o priložnosti, ko je odprla občinstvu čakalnice in stopnice pri „bajti.“

Domače novice.

V Ljubljani, 2. julija.

(Razstava cerkvenih paramentov), katero vsako leto napravi bratovščina presv. Rešnjega Telesa v uršulinskem samostanu, se je 29. junija odprla in bo trajala skoz ta teden. Prav vredno je videti bogato zbirko lepih in okusno izdelanih cerkvenih oblačil.

(Gimnazija v Kranji) se bode vsled najvišjega sklepa od 20. maja t. l. polagoma v treh letih odpravila, ker se za prihodnje leto že ne bodo več prejemale učenci v I šolo. Enaka osoda je zadela gimnazijo v Žatecu na Českem, spodnjo gimnazijo v Sioji na Dalmatinskem in v Freudenthalu na Šlezijem. Tudi ženska učiteljska pripravica v Celovcu bode prenehala, kakor smo enkrat že poročali, ker je ministerstvo na prošnjo mestnega odbora, da bi se pripravica obdržala, odgovorilo,

da tej prošnji žalibog ne more vstreči, ker imajo na Koroškem že dovolj učiteljic, in je treba varovati državne finance. Pri nas bi prav lahko odpravili še gimnazijo v Kočevji, kjer je komaj polovica toliko učencev kakor jih je bilo v Kranji, in ni upanja, da bi ta gimnazija deželi sploh kaj koristila; Kočevjarjem bi veliko bolj pristovala obrtniška šola kakor pa gimnazija.

(Poseben železničen vlak) šel je v soboto iz Ljubljane zjutraj v Lesce in se je zvečer ob 3/4 10. uri zopet vrnil v Ljubljano nazaj. Ravno isti dan šel je poseben vlak z Dunaja skoz Ljubljano proti Postojni in Trstu.

Razne reči.

— Cementralni vrad v Metliki pričel je 1. t. m. svoje delovanje.

— Pravda „Slov. Gospodarja“ zaradi Seidla se bode pred porotniki v Celju vršila 10. julija. Seidla bo neki zagovarjal odvetnik dr. Neumayr iz Gradca, „Slov. Gospodar“ pa si svojega zagovornika še ni izbral?

— Za poskušanje strelovodov, ali so dobri ali ne iznašel je ključar g. Pirh v Mariboru posebno elektro- magnetično orodje.

— Za župana v Dutovljah na Krasu je bil izvoljen narodnjak g. Andrej Stok.

— Dunajskemu c. n. a. mestniku, bivšemu predsedniku kranjskemu, baronu Konradu je 24. junija umrla v Gradcu mati v 76. letu svoje starosti.

— Istorija bugarskog naroda do propiste države mu. Napisal Milan Savić. Novi Sad 1878. Zdaj, ko izhodno vprašanje zanima ne samo politične ampak tudi literarne kroge, je ta knjiga gotovo dobro došla. Spisana je po znani zgodovini K. Jirečka in zato jo moremo toliko bolj priporočati. Poleg spisov Šafařka in posameznih preiskovanj Miklošiča je Jirečkovo delo naj važnejše na polji jugoslovanske arheologije in presega celo Engeljeva in Hilferdingova dela. Škoda je samo, da je Savić tako zelo okrajšal svoj posnetek; šteje samo 127 strani.

— Okrajna učiteljska skupščina v Kranji bo 20. julija dopoldne ob 9 1/2 uri.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Kranjskem. Na 4. razredni ljudski šoli na Vrhniku III. in IV. učiteljska služba s 450 in 400 gld.; na 2. razredni ljudski šoli na Igu II. učiteljska služba s 400 gld.; na 1. razrednih ljudskih šolah pri sv. Kocijanu z l. p. 450 gld. pri sv. Jakobu na Savi s 400 gold.; v Črnučah 450 gld., v Horjulu 500 gl., pri jednorazrednicah je tudi prosto stanovanje. Prošnje v 6. tednih od dné razglašja v vradnem listu „Laibacher — Extrablatt“ pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

— Kustos českega muzeja A. Patera je našel te dni v necem latinskem psalteriju od l. 1174 rokopis česke cerkvene pesni (himne) iz 13. stoletja. Ta rokopis je eden izmed naj starejših českkih.

— Suša na Ruskem. Če še jeden teden ne bo dežja — pravijo S. Peterburgskija Vedomosti — potem bo v izhodnih, jugoizhodnih in deloma tudi v srednjih gubernijah slaba letina. Kmetje, čuteč možnost take letine, so že na več krajih prenehali izvaževati svoje žito na prodaj; to dokazuje, da je sedanje vreme malo ugodno rastenju. Da se naše finančno ravnotežje ohrani, nam je neogibno potrebna tudi letos dobra letina.

— Velikansko drevo. Ob reki Nerbudah v zahodni Indiji stoji še danes velikanska Banana, figovo drevo, katerega je že pred 2000 leti občudoval makedonski kralj

Aleksander Veliki. Drevo obstoji iz 350 velikih in več ko 3000 manjših debel, in obsenči s svojimi velikanskimi vejami 2000 štirjaških čevljev zemlje, prostor, na katerem je, kakor nam zgodovina pripoveduje, nekdaj vojska 7000 mož močna taborovala.

— Ruski državni računi. Leta 1874 imela je ruska država v svojem računu ostanek 14,416.000 rubljev. Največ dohodka je imela iz davka od pijače, 200 milijonov, in mitnine 56 milj. — Med stroški potrebovala je vlada 207 milj. za vojsko in morsko brodogradnjo, 100 milj. za finančno opravo; — za garantirane železnice 5 milijonov. Leta 1875 imela je ruska država dohodkov 559 milj. stroškov 556 milj. rubljev toraj ostanka 3 milj. rublj. Leta 1876. — Dohodkov 570 milj. stroškov 569,914.000 ostanka toraj le 86.000 rubljev. Med dohodki: Redni davek 130 milj. — neredni 360 milj., regalje 21 milj. — državna posestva 28 milj. — raznovrstni dohodki 31 milj. — Vrh tega pa še iz Kavkaza 7 milj. rednih dohodkov 24 milj., iz rudokopov kavkaških 10 milj. rublj. Med stroški: Za državni dolg 106 milj., državno zastopstvo 2 milj. — sveti sinod 9 1/2 milj. — popečiteljstvo carske hiše 10 milj. — inozemsko zastopstvo 12 1/2 milj. — vojno popečiteljstvo 178 milijonov — morsko popečiteljstvo 25 milj. — finančno popečiteljstvo 100,414.000 — popečiteljstvo za državno posestvo 19 1/2 milj. — notranje popečiteljstvo 51 1/4 milj. — poučno popečiteljstvo (prosvieščanja) 23 1/2 milj. — kupčijsko popečiteljstvo 17 1/2 milj. — popečiteljstvo pravosodja 14 1/2 milj. rublj.

— Časništvo na Japonskem. Ruski „Cerkv. Obšč. Vestnik“ ima v nekem svojem dopisu iz Japonskega naslednje o tamošnjem časništvu: Časnikov izhaja največ v obeh glavnih mestih, druga mesta imajo pa po kakšna dva ali tri. Leta 1877 (leto se tam konča 30. junija) je bilo na japonskih poštah 7,300.300 eksemplarov časnikov in bili so večidel samo japonski. Pomnožili so se v prošlem letu za 46%. Ne mine tedna, da bi ne kaznovali ali zaprli katerega vrednika ali pisatelja. Ali vlada vendar skrbi, da bi se zaprtim časnikarjem ne godila prehuda; ločeni se od drugih prestopnikov, smejo imeti knjige in pišejo, kolikor hočejo.

Poziv

na naročevanje slavjanskega almanaha.

Rojaci! Pričetkom leta 1879 izdadó slavjanski študentje dunajskih visokih šol almanah. V njem se bodo nahajali sestavki v vseh slavjanskih jezicah, zedinjujoč plode leposlovja in vede — izvore navdušenega mladeniškega duha, goječega ne samo ideale najčistejšega slavjanskega domoljubja, nego tudi hrepenečega po resni vedi. Visoka zadača almanahu je: gojiti literarno vzajemnost slavjansko, pospeševati poznavanje jezikov, slovstev, zgodovine in običajev raznih slavjanskih plemen. Politika je strogo izključena.

Slavjanski almanah naj bi bil prvi plod slavjanske vzajemnosti mej dunajskimi slavjanskimi vseučiliščniki, katera si je navzlic neugodnim razmeram opomogla ter postala krepkejša, nego bi se bil kdo nadejal.

Temu dokaz naj bi bil slavjanski almanah! Mlado drevesce naj bi rodilo stotéren sad, kateri naj bi poižsel iz središča Avstrije v vse-slavjanske pokrajine.

Velika je zares ta zadača. A iz malega rase veliko! Sloga jači! kar v eno leto nij

rodilo, to je nastalo v desetih letih; kar ne doseže posameznik, to je možno stotini.

Zato se iz središča Avstrije slavlanski vseučiliščniki obračamo na domoljube v krasnej svojej domovini, da nam pomorete pri našem delovanju. Da lepo podjetje ne pogine, treba nam pomoči: duševne in še več gmotne podpore. V vse slavlanske pokrajine šel je ta poziv. Podpisanim članoma redakcije dan je bil nalog, da pokličeta na pomoč slovenske rodoljube.

Udeležite se torej, dragi rojaci, v kolikor mogoče obilnem številu, naročevanja na almanah slavlanskih študentov na Dunaji!

Najljubdeje prosimo osobito Vas, peresa večje slovenske ume, da ste nam krepka podpora s svojimi umotvori.

Zedinite se z nami i Vi, vrli sobratje iz akademičnega društva „Triglava“ v Gradci, in pomagajte, da dovedemo to podjetje do častnega uspeha, ki bode na slavo nam vsem.

In Vi, vrli dijaci srednjih šol po Slovenskem, delujte, da pridobi dobra stvar mnogo podpornikov!

Vodstvo almanaha je v večjih rokah; doneske pak so nam obljubili najnadarjenější mladi pisatelji različnih slavlanskih plemen.

Naročnina znaša 1 for. 20 kr., prodajal pak se bode po 1 for. 60 kr.

Spisi in naročnina naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Gospod Todor Stefanovič vitez Vilovski, Wien, VII. Burgasse (Nr. 24, in sicer spisi najpozneje do konca novembra t. l.

Na Dunaji 19. junija 1878.

Za redakcijski odbor:

Radoslav Pukl.

Todor Stefanovič vitez Vilovski.

Dav. Hostnik.

Gospodarsko poročilo.

C. kr. priv. avstrijska zavarovalnica „Dunav“ („Donau“) v Beču.

O novem letu je to društvo, ki je svojo delavnost začelo 1. septembra 1867. leta, dokončalo prvo desetletje svojega obstanka. Iz poročila o poslednji vpravni dobi t. j. o minulemu letu 1877. posnamemo tu nekatere v obče zanimljive stvari.

Vspeh je bil v vseh strokah, s katerimi se društvo peča, zelo povoljen.

V oddelku za zavarovanje zoper škodo po požarih je bila lani zavarovana svota 456½ milijonov goldinarjev, nad 10¼ milj. gld. več nego prejšnje leto. Zato je društvo skupilo zavarovalnine 1,521.209 gld. 53 kr. (56.940 gld. 63 kr. več nego 1876. leta). Pri zavarovanjih na več let je zavarovana vrednost lani pomnožila se za skoro 36 milj. gld. in znaša 895 milj. gld., zavarovalnine bode društvo zanj s časom prejelo nad 17 milj. gld.

Leta 1877. je 1192 požarov društvo zadelo, mej njimi tudi 1 na Kranjskem (farovž na Krškem); samó zadnje četrt leta je bilo oglašanih 387 požarov, 117 več kakor v istej dóbi 1876. leta. Odškodnine bilo je izplačane 787.890 gld. 44 kr. (blizu 130 tisoč več nego predlanskim).

Oddelek za zavarovanje o življenji se je tudi lani zopet povzdignil, akopram so bile splošne materijalne razmere zlasti tej vrsti zavarovanja sila neugodne in mnogi zavarovanci po njih celó primorani, dozdanje zavarovanje popustiti.

Po tab. I—IV je društvu došlo 1014 novih oglasov na 1,730.753 gld. zavarovanega kapitala. Konci leta je bilo 8176 osob (5550

moških in 2626 ženskih) zavarovanih na 10,452.602 gld. Najmlajši zavarovanec je bil 16, najstarejši 79 let star; mej tema skrajnima mejama je bila vsaka starost po letih zastopana, vendar je bilo največ (272) zavarovancev v 52. letu; povprek pa jim je bila starost 46¼ leta. Na najvišjo svoto so bili zavarovani tisti, ki so se nahajali v 39. letu svoje starosti. Največkrat je bila zavarovana svota 500 gld., namreč 1476krat; 1000 gld. je bilo zavarovanih 1306krat, 5000 gl. pa 245krat.

Ena osoba od tistih, ki so zavarovane za slučaj smrti je doživela 85. leto in torej po pravilih še sama prejela zavarovani znesek; umrlo pa jih je lani 185, zavarovanih za 170.239 gld.; vzroki smrti so bili najbolj po gosti: vnetje posameznih organov (43), potem hronične prsne bolezni (39) in mrtvud (23).

Povprek so bili ti lani umrli po 11 let in 11 mesecev zavarovani, ker so bili pri sprejemu po 42 let in 6 mesecev, pri smrti pa po 54 let in 5 mesecev povprek stari. 25 jih je bilo mej njimi, katerim še ni minulo pet let, kar so pristopili; vmes so 4, ki še niti leta dni niso bili zavarovani. Za temi 25 je moralo društvo plačati 30.450 gld. zavarovanega kapitala, premije pa je bilo od njih skupilo vsega 2579 gld. 34 kr. ali 847% povprek (od onih 4, ki so že v prvem letu umrli celó le 285%); To pač najbolje svedoči neizmerno korist zavarovanja za življenje. Da ima pa ravno „Dunav“ mej vsemi društvami najnižje premije za to zavarovanje, to smo že večkrat povedali. —

Končni račun od 1877. leta izkazuje skupnega čistega dobička 135.771 gld. 23 kr. Iz tega se je, kakor smo že poročali, po sklepu občnega zbora določila dividenda po 20 gld. ali 10% na delnico. Vsaka delnica je dozdaj (v desetih letih) vsega 169½ gld. „dividend“ ali obresti t. j. okolo 8½% na leto nesla. Gotovo lepo pričevalo razumnega gospodarstva!

Društveno premoženje znaša čez 4 milijone gld., v katerih so zapopadene tudi hiše, ki so lastnina društva (1 v Beču, 3 v Milanu); ostalo premoženje je naloženo ali v dobrih vrednostnih papirjih ali po varnih posojilih.

Od svojega početka do konca lanskega leta je zavarovalnica „Dunav“ elementarne (t. j. po ognji itd. provzročene) škode povrnila vsega 11,674.611 gld. 54 kr., v oddelku različnega zavarovanja o človeškem življenji je pa izplačala v tem časi

2,434.954 gld. 44 kr.

Navedene številke same na sebi dovolj glasno pričajo, da je društvo zaupanja v polnej meri vredno in družega priporočila ne potrebuje. Poleg tega moramo še izrekoma pohvaliti njegovo pošteno in vseskozi točno postopanje proti zavarovancem.

Društveni zastopnik za Slovensko je gosp. Grasselli v Ljubljani. —n.

Poslanica.

Kameniti tabernakeljni.

Služil sem eno leto v Križih pri Teržiču. Tam smo imeli prav lep kamenit tabernakelj. Pa nikoli nisem zapazil, da bi bil vlažen. V Loki, v farni cerkvi, je tudi kamniten tabernakelj, pa nobenega gospoda nisem slišal pritožiti se zavoljo vlažnosti, dokaz da tudi blizu Železnikov je mogoče kamnit tabernakelj tako narediti, da je sv. Rešnje Telo varno pred vlago. Upam pa sklepati iz tega, da kar je v Loki mogoče, tudi v Železnikih nemogoče ni.

A. Puc.

Eksekutivne dražbe.

3. junija: 1. Mihevc z Martinovega Hriba, 3. Lenasi iz Cirkovske vasi, 3. Molek z Martinovega Hriba, 3. Meze iz Broda, 3. Milavec iz Cirknice, 1. Lovko iz Jezera, vsi v Logatecu. 1. Smerdu iz Beča, 3. Penko iz Parja, 1. Trebec iz Smerja, 1. Roje iz Verbice, 1. Meršnik iz Smerja, vsi v Bistrici. 1. Rogel iz Spodnjega Brnika in Pečnikove reči v Kranji. Jerič iz Iga, 1. Jankovič iz Brezovice, 3. Zalar iz Zapotoka, 3. Jankovič iz Matene, vsi v Ljubljani. 2. Švigelj iz Senožeč, 2. Mahorčič iz Malega Ubeljskega, oba v Senožečah. 3. Cerček iz Hraštja, v Novem mestu. 3. Suhar iz Gorenja na Brdu. 2. Mevžel iz Gabernika v Mokronogu.

Umrli so:

Od 10. do 19. junija: Janez Brave, vojak 13. kom. za vnetico trebušne mrenice, in Anton Rebec, vojak 18. komp. 17. rezerv. komande, za vnetico možg. mrenice. Jurij Palajsa, vojak 4. komp. 53. peš polka za vtriplj pljuč. Jakob Mihelič, strelec 25. batalj. brambovcv za vnetico možg. mrenice. Ivo Gjurina, vojak 53. peš-polka, vsled samomora. Fr. Sečen, vojak 53. peš polka za vnetico možganov. Vsi ti v vojaški bolnišnici.

Od 21. do 28. junija: Janez Lavrin, hiš. pos. 59 l., za vnetico drobovja. Marjeta Temažič, branj. ž. 79 l. za vodenico. N. Jeršinovic, kolodv. del. ž. 60 let, povožena od mašine. Janez Bizjan, del. 64 l., za vodenico. Rozalija Rihar, jetu. čuv. o., za vnetico oprsne mrenice. Johana Maurer, kupč. o. 4¼ l., za davico. Robert Vodnik, 3 l., za vnetico vratu. Jakob Peer, penz. vradnik 60 l., za mrtudom. Janez Regali, hiš. pos. o. 17 m., za sušico. Johana Pogačnik, krčm. h. 7 l., za sušico. Emilija Miča, žel. sl. o. 5 m., za vodeno glavo.

Loterijske številke 28. junija.

V Trstu: 65, 55, 3, 85, 10.

V Lincu: 67, 7, 63, 16, 6.

Telegrafične denarne cene 2. julija.

Papirna renta 64.45 — Srebrna renta 66.45 — Zlata renta 74.80 — 1860letno državno posojilo 113.80 — Bankina akcija 844 — Kreditne akcije 253.60 — London 116.15 — Srebro 101 — — Cos. kr. cekini 5.50. — 20-frankov 9.31½.

Najprimernejše darilce

za

pridne otroke

ste povesti:

1. Hanani, ali zadnji dnevi Jeruzalema, in
2. Zadnji dnevi Ogleja.

Knjižici obsegate okoli 180 strani in se dobivate mehko vezani po 30 kr. pri opravištvu „Slovenca“, ki po želji preskrbi tudi ličnejše vezanje. Kdor jih naroči deset, dobi eno knjižico po vrhu. (17)

Razpis

orgljarske službe.

V Blagovici bo o sv. Mihaelu tekočega leta izpraznjena služba orgljarja, s katero je združena ob enem služba cerkvenikova. Dohodki so primerno dobri, in stanovanje lepo in pripravno. Kdor to službo nastopiti želi, naj se oglasi pri ondotnem cerkvenem predstojništvu. (3)

Častiti duhovščini

priporočamo

sv. podobice

iz zaloge Antona Müller-ja v Inspruku (Kunstverlag des Anton Müller in Innsbruck), katerih lepoto in nizko ceno so že pripoznali katoliški listi raznoterih škofij. Razun ličnejših dobivajo se na izbiro tudi navadne zlasti za biro jako pripravne podobice po silno nizki ceni namreč: s pobarvanim kinčnem od 38 kr. do 1 gld., lepo kolorirane pa od 50 kr. do 1 gl. 50 kr. sto. (3)

J. Blaznikovi naslovniki v Ljubljani.